

Väinämöisen näytöt

Melko nuori Väinämöinen,
vähän kyllä vanhentunut,
kuitenkin kotiin palasi
Lapin retkeltä lopulta.
Haavojansa haudoskeli
keralla kotiväkensä.

Vaimokultaa etsiskeli
entisellä innollansa,
kosimassa kuljeskeli,
asennetta arvaeli
anopikseen aikomalta,
emännältä ehtoisaalta.

Muori mutkiten puheli,
vävyä vähän epäili,
tuon kykyjäkin kyseli,
taitavuutta tiedusteli,
mainetöitten mahtavuutta:
Tytärtä näin tyylikästä
anna en alamitoille,
housujalkahoukkioille.
Vaan jos kynnät kyisen pellon,
vaotat vainion matoisen,
tytär sulle työnnetähän,
alli sulle annetahan.
Löytänet hyvän hevosen,
Valmettia voimaisemman
Hiitten haasiosijoilta,
takaa tuon Tapion metsän,
orivarsan oivallisen,
jok'ei oo tammoja talunut,
ollenkaan ei orhistellut.

Kengittä on kumpainenkin,
ilman rauta-anturoita,
vaskivarsisaappahia:
Auran eessä astelija,
samoin ohjasten pitäjä.

Väinö vanhoilta kyseli
hevon hurjan hankkimista.
Oskun tiesivät osaavan,
orhit taiten hallitsevan,

Kalevalan kahdeskuudetta runo

Kirjoittanut Keijo Siltovuori

ruunat, tammattaltuttavan.
Opit hältä ostamahan,
vaikka maksais maltahia.

Sai oppia Aateltakin,
taitavalta, tietävältä,
mittavalta muistajalta,
isovaarien isiltä
oppinsa jo ottaneelta.

Opit osti oppineilta,
taidot niiden taitajilta.
Kohta metsähän menikin,
hiitten hirvilaitumille,
hakaan hurjien hevosten.

Kuusta kulmat katselevi,
tuulensuunnat tutkiskeli,
Pohjantähteä tähysi,
linnunradan liikkehiä.

Lauloi vartjat väsyiksi
hämärässä Hiitelässä,
Pohjan pitkillä perillä,
veräjiä väljenteli,
koodein aukes kolmilukko.

Hepo vastahan vaelti,
ennen miehet mittaellut,
hampahillaan hallinnoinut,
takasillaan tallustellut,
hirmuisestiti hirnahdellut.

Reki tuiki tuntematon,
päitset päässä käymättömät.
Asettuuko aisoihinsa,
onko raisu rahkehille,
vioittaako vempelitä,
josko kaplaat katkeilevat?

Löytyi Hieltä hevonen,
orhi ohjeitten mukainen,
tuskin tammoja tavanut,
ilakoinut ihmeisemmin.

Vaka viisas Väinämöinen

isännäksi ilmoittautui
hevoselle hiitiselle,
itse tallihin talutti.
Väkeänsä myös varoitti
orhin tallissa olevan,
kovin vieraille vihaisen.

Appehet hyvät asetti,
rukiit, kaurat kanniskeli
sekä heinänsä heleimmät.
Suki kyljet kiiltäviksi,
myöskin lautaset lakaisi,
hääti häntäkärpäsetkin.

Käärmeenpellon kyntö

Jo oli hepo haettu
käärmeenpellon kynnäntähän,
mahtavahan mainetyöhön.
Vaan ei löydy tietäjätä,
käärmeihien käskijätä
kaukaisistakaan kylistä.

Poika potra Väinämöinen
kompuutterin käynnistävi,
tiedostojaan tutkiskeli,
taltioitaan tarkasteli.
Etsi muorin muisteloita
aikaisemmilta ajoilta.

Selas lerput, katsoi korput,
tutki rompun reunamatkin.
Saanut ei sanaa salaista
kätkeytyihin keskuksiin,
taannoisiin taltioihin.

Lähti tuota tietämähän
viisahalta veljeltänsä,
itseltänsä Ilmarilta,
laitteittensa laatijalta,
mahtavalta muistajalta.

Siellä veikkonsa verevä
pajassansa paukutteli,
rakenteli romppujansa,
kasaeli skannereita,
modeemeja muodosteli,

kokoili kotisivuja.

Sanat muisti saatetuiksi,
hyvin piiloon pistetyiksi
rahan rautaisen sisälle,
metson muhkean mukahan,
alle kultaisen kupunsa,
linnun uljaan liitimehen.

Viikon jo väkevä Väinö
luodikoitansa lataili,
viritteli virkojansa
Tapiolan tanhuvilla,
linnun suuren liikkumilla,
luottehia löytääksensä,
taikaliemet tehdäksensä.

Kohta kuuli kuiskutuksen,
kelo kummasti kumisi:
Saisit kai sanat sovulla,
tuskin metson mestaamalla,
hakolinnun hirttämällä.

Mene kiimaisten kisoihin,
keväisiin karkeloihin,
huhtihäihin huikeisiin,
siellä kuuntele komeinta,
mahtavimman mainintoja,
sieppaile salasanoja.

Sanat kuuli kummalliset,
koodit kolmiportaalliset,
taaimpihin tiedostoihin,
syvempihinkin saloihin.

Salapassit saatuansa
kotiin kiirein kirmaisevi,
sanueita syöttelevi,
setuppeja jo selasi.
Altavistat aukeilivat
luottehilla löydetyillä,
Tapiolan tuomisilla.

Haki käskyt käärmeille,
manuut mustille ma'oilta,
vastamyrykät vaaroihinsa.

Seerumeita selvitteli
apteekista ammoisesta,
resepteistä riittoisista.

Oppimillansa opeilla
litkutteli liemiänsä
sammakon salakuvuista,
kurnuttajan kutvelmista.
Muurahaisia muserti,
hapot näistä haudoskeli.

Mutalampien mateista
otti sappia satoja.
Niistä liuokset liotti,
kessunintervalla terästi,
tärpätillä täydenteli,
kärpässienien kähyillä.

Kiehutteli keitostansa,
hämmenteli härkimellä,
hierinpuulla hienonteli
kolmena kesäisnä yönä,
ennen heinän heilimöitä
kattilassa kultaisessa,
melko tuimilla tulilla,
nokisilla nuotioilla.

Tulipuina tuprahteli,
järveen jääneitä hakoja,
veessä kauan kastuneista,
muinaisia muistavia,
ruotsit, ryssät nähnehiä,
Kalevasta kertovia,
kotirantansa kodassa,
rotkoisella Räävelillä,
Lokan lohkojen lomassa,
Kaapinkulman kalliolla,
levanpaaella isolla,
pienellä Peninkivellä.

Pian jankin jäähdytteli,
kokeilevi keittoansa.
Kieltä kirpasi kovasti,
hyvin haisee happamelle,
myrkkypäistä myrteälle,
käärmehistä kauhialle.

Kalevalan kahdeskuudetta runo

Kirjoittanut Keijo Siltovuori

Jalat jankissa liotti,
kasteli kävelimensä
myräkässä myrkyssänsä.
Kostutti kaviot vielä
hevoseltansa hyvältä.

Itse Seppo Ilmarinen
raudat ahjohon asetti,
auran laati laadullisen,
takoi vältin viiltäväisen.

Väinämö, vävyntekele,
pollen aisoihin asetti
sorajouhensa somimman,
hevon Hieltä haetun.
Kohta kynti kyisen pellon,
matovainion vaotti,
sähisijät säikytteli,
katkoi kahdeksi palaksi,
toiset pätki pienemmiksi.

Niin vireä Väinämöinen,
kosija kovaosainen,
siinä liskoja litisti,
päitä mustien matojen
paljahilla pohkeillansa,
kantapäillänsä kovilla,
aivan piikin pistämättä,
parihampaan haukkomatta.

Veri virtasi vaossa,
valui varpaitten välistä,
hurme katoi kasvimaata
Väinön vääntäissä vakoa,
vallatessa vainiota.

Siemeniäkin sirotti,
pirskotteli pippureita,
turkinpalkoa tulista,
kynsilaukkaa kylveskeli,
ajatteli aarin, kaksi
kessuakin kasvatella.

Pellon täytti juolavehnä,
kovin nousi nokkostakin,
vihaheinät valtasivat,

sekä metsän myrkkymarjat.

Kysyi neittä kyytihinsä
palkaksi pahasta työstä,
näytöksestä näyttävästä,
anopikseen aikomalta.
Tytär tuosta ei tykännyt,
ei kaskesta kauheasta,
haisevasta halmehesta.

Muori muita mietiskeli,
uusina urotekoja:
Jospa hau'in sä hakisit
Manan mustalta joelta,
Sysivirran syöveristä.
Tyttö saisi tyydytystä,
alli alkais armahaksi.

Väinämö, vireä poika,
varusti veneen vakaisan,
apajia arvaeli,
tarkkaan tuulet tutkiskeli,
pähkäeli päivän laskut,
joelle jo joudutteli,
verkkoinensa, mertoinensa.

Kala karkaili alati,
kymmeniä kertojakin,
pyytimissä ei pysynyt,
aivan pilkkana piteli.

Tulet tuikkas tuohusihin,
aseina isot arinat,
kaikki väänteli väkäset,
pyrstöllänsä pärskytteli,
tulet tummahan vetehen.
Verkkolitkojaan veteli
pyörteisiin pyhäisen virran.
Liinat löytyi leikattuina,
pahoin paulat pätkittyinä.
Kiersi kaukaa jo katiskan,
arvas ahventen majaksi.
Ongistansa ottavista,
uusimmista uistimista,
siimoistansa siukuvista,
peräkkeitä pätkiskeli,

hirmuisilla hampahilla.

Väinö nyt vähän väsähti,
tuskaili jo tuuriansa,
pyysi veikkonsa verevän,
intomielen Ilmarisen,
nuotan uuden laatimahan,
kutomahan kultteen kumman,
rauta raaka aineksina,
tekoaineena teräkset.

Heitti nuotan nostimelle.
Kohta haukensa havaitsi
kulteesehen kammituksi,
umpiverkkoon uineheksi.
Kalan kanteli komean,
apajalta antoisalta,
verkon mutkassa veteli,
kauas virran vierukselta,
ulos uintipaikastansa.

Otti kuusisen kurikan
hakatakseen hau'in suuren,
päästääksensä potkimasta
sekä puukon pistääksensä,
valutellakseen veriä.
Päästä katsoi kanteletta,
soittimen kyhätäksensä.

Kala kummasti katosi,
kohta ilkkui ilveksenä:
Ukko utra umpikallo,
tulit väärille vesille,
pyhemmille pyyntimaille,
kalan kumman katseluhun,
hau'in hallavan hakuhun.
Koikkeloï kotivesillä,
lätäköissä läträele
pahaisia pyytimiäs,
vähäisiä verkkojasi,
kuulla särkien kutevain,
kiiskien kitukalojen.

Kesätuuli keinutteli,
tupsukorvaa tuuditteli,
latvassa lakkapään petäjän.

Ilves oksien lomassa
kepeänä kehräeli.

Väinö nostatti väkeä,
maasta maahiset manasi,
vihoin viskoi virvelinsä,
oli nuiva nuotallensa.

Väinämö, verevä poika,
kaatoi hongat hoilaamalla,
lauluin lakkapäät petäjät
kirvehen kilahtamatta,
Husovarnan huutamatta,
Partnerinkaan paukkumatta,
Ponssen puihin koskematta.

Ilves ilmahan osasi,
kohta kokkona kohosi,
tiijujansa tirkkutteli,
maalliselle mahtajalle,
Väinölle vähäväelle.

Väinö arveli aluksi:
Empä tuota ennen tienyt,
ajatellut aikaisemmin.
Hävisin kovin hyvästi
tasapäiden taistelussa,
kummajaisten kamppailussa.

Sisimmässä sielussansa
kera linnun liitelevi
taivahan sinen tasalla,
kohti muita mantereita,
kesäisempiä kyliä.

Alemmilla aivoillansa,
matalassa mielessänsä,
päästeli jo perkeleitä,
luokse linnun liitelevän,
latteuksia lateli,
saatanoita säästämättä.

Väinön murhe

Väinämöinen murhemieli
kotiinsa kuljeskeli,
manaiselta matkaltansa.

Kalevalan kahdeskuudetta runo

Kirjoittanut Keijo Siltovuori

Katkerana kerroskeli,
katoamista kalansa,
ilveksenä ilman teille.

Ajatteli ankarasti
oman uhmansa uhoa,
ylitystä ylpeyden,
nureskeli nöyryyttäänkin.
Miksen ottanut omaksi,
kysymättä kelkkahani,
herjalaisen herkkämieli!

Väinämöinen, mies suruinen,
luuli laulun laantuneeksi,
ilon loppuneen iäksi,
kun kadotti kanteleensa.

Viikon läträs viinojansa,
poltetuita pontikoita,
taarejansa tissutteli,
sekä otti olvejansa,
tupakoita tuprutteli,
kessujansa kääriskeli.
Unohtui univelatkin,
eväät jäivät etsimättä.

Väinämöinen vanhapoika,
istui luolan lattialla
piiloisessa pirtissänsä.
Kammissansa katselevi
kekälettä keskimmäistä,
yhtä kiuaksen kiveä,
yhtä oksan orkamaista.

Oli onneton olonsa,
kääntyi kohta kankkuseksi.
Hikisessä horkassansa,
sielu tuskansa tulessa,
myrkkysisessä mielessänsä,
matkojansa mietiskeli,
mustimpia muistojansa.

Tasa-arvoa tavoitti,
itsellensä oikeutta:
Vähemmätkin vaimon saavat,
vieläpä epäpätevät,

Kalevalan kahdeskuudetta runo

Kirjoittanut Keijo Siltovuori

parahien parvestakin.
Yöt kai vieressä viruvat,
nännyköitä näpsyttävät,
paikkoja parempiakin.
Vaimojansa vaihtavatkin
isommitta ihmetöittä.

Tuskin entiset eläjät,
taka-aikain tallustajat,
Tuonen haukia hakivat,
asuntoihin aiempihin,
tämänpuoleisiin taloihin.

Itseltään ilon pilasi,
kipeästi kirpaisikin
yrittäjää yrmeätä,
tarmo taisteluun hupeni.
Väsykö jo Väinämöinen,
tukehtuiko tuskihinsa?

Tulevaakin tuumiskeli,
alkavia arvaeli,
toivoi toista aikakautta,
eloansa ehjemmäksi.

Väinämö, vakava poika,
mietiskeli, moitiskeli
virheitänsä viimeisiä,
sekä uskoaan unihin,
kai on itse suuri erhe,
iso virhe mielestänsä,
äidin änskillä tekemä,
isälle kai ilkeälle.

Myrsky yllänsä mylisi,
sade katoi kankahia,
syksy viimainen vihelti.
Viikon kielsi vierailijat,
tuttavia ei tavannut,
ollenkaan ei ystäviä.
Unohtuivat uutisetkin,
lehtienkin letraaminen.

Tunsi entinen emonen
poikansa pahoin potevan,
murheitansa muistelevan,

Kalevalan kahdeskuudetta runo

Kirjoittanut Keijo Siltovuori

kenties köyttä katselevan.
Antoi aiempi apua,
muorivainaa muistutteli,
koitti lasta lohdutella,
huoliansa huokuvia,
eväillänsä entisillä:

Katso mäntyjä mäellä;
Vaikka tuulet tuhmastikin
latvojansa liekuttavat,
juuret pystyssä pitävät
karussakin kalliossa
Työlle kohta työntynetkin,
rajuinpahan raadantahan,
tervametsähän tekeydy,
salvosteleva saunojasi,
käännä kartanon kiviä,
kalasta kotovesillä,
irvisuisen ilveskissan
herjannasta huolimatta.
Terapiaa se on sulle.

Uni antaa unhoitusta
asioihin ankeisiin,
kovimpiinkin kolhuihisi,
Puhdistelee puhtahiksi
sielun syöverit sysistä.

Äiti jo väliin äreni,
muoto muuttui mustemmaksi,
jo hännäili herjallansa:
Missä on äskeinen äkäsi,
missä kuulu kunniasi,
missä laajemmat latusi,
missä tahtos taaimmaisat,
ylevämmät ympyräsi?
Pienestäkö pillastuitkin,
niin vähästäkö väsähdit?
Kuinkas kiersit kettinkisi,
lähi liekaa jo likenit?
Ajattelet ainoaksi
kadonnutta kokkoasi,
nurjamieltä neitokaista.

Maa on täynnä mansikoita,
hillanmarjoja hyviä,

Kalevalan kahdeskuudetta runo

Kirjoittanut Keijo Siltovuori

marikoita mahtavia,
kaunoisia kukkasia,
ottajaa odottavia.

Näe metsät mittavimmat,
aukeampia ahoja,
meret mannerten väliset.
Laajentele lääniäsi,
asumistasi avarra.

Kiipeä kivimäelle,
vaikeimmalle vaarallekin,
tuuliselle tunturille,
kauempaa tähtäksesi
mahtavia maisemia,
etäisempiä eloja.

Kiikarillas killistele
hyvän kansan hyörimistä,
tasapäiden tallustusta.
Luotaile lähivetesi,
meret tutki mittavatkin,
paljon painehen alaiset,
sataa syltäkin syvemmät.
Pyytimiäsi paranna
kaikenlaisille kaloille.

Mieti muoris muistamia,
vanhempaisi viisautta:
Vaikka vinkuukin vihurit,
kaamos kauan kestäneekin,
sysiöinä synkimpinä,
aurinko asuvi jossain,
säteitänsä säästelevi
päivihin pyryn perästä.

Omistettu Karjalan viimeisten runonkerääjien, Pertti ja Helmi Virtarannan elämäntyölle.